

Motion till riksdagen 2024/25:1715

av **Jamal El-Haj (-)**

Uppmärksammande av nakbadagen

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmärksamma nakbadagen och ger riksdagsstyrelsen i uppdrag att se till att ett sådant arrangemang genomförs och tillkännager detta för riksdagsstyrelsen.

Motivering

Al-nakba, eller nakbadagen, ”den stora katastrofen”, var flykten och fördrivningen av invånare från de områden i Palestina som kom att bilda en del av staten Israel efter 1948 års arabisk-israeliska krig. Området hade tilldelats palestinierna i samband med FN:s delningsplan.

Den 15 maj 1948 är det 76 år sedan al-nakba, den stora katastrofen då omkring 750 000 palestinier fördrevs och tvingades på flykt. Över 400 byar avfolkades och jämnades med marken. Israel har sedan dess nekat dem som fördrevs rätten att återvända.

Enligt FN:s undersökningskommission (Unscop) fanns det 1946 i Palestina cirka 1,9 miljoner invånare, varav 33 procent var judar, 58 procent muslimer och 8 procent kristna. Enligt FN:s delningsplan 1947 skulle judarna, som utgjorde en tredjedel av befolkningen, tilldelas drygt 55 procent av Palestina, och palestinierna, som utgjorde majoritet, knappt 45 procent. al-Quds/Jerusalem skulle stå under internationell kontroll. Samma dag som det brittiska mandatet upphörde, den 14 maj 1948, utropades staten Israel, varefter krig utbröt med de arabiska grannstaterna. Israel erövrade den ”arabiska” delen av Palestina och införlivade den med staten Israel. al-Quds/Jerusalem delades. Östra al-Quds/Jerusalem förvaltades av Jordanien, medan västra al-Quds/Jerusalem ockuperades och blev en del av Israel.

Omkring 750 000 palestinier fördrevs, enligt FN:s flyktingorganisation UNRWA och det brittiska utrikesdepartementet, eller flydde från den del av Palestina som Israel erövrade från palestinierna under 1948 års krig. Den officiella israeliska uppfattningen var länge att flykten var en del av Arabförbundets plan att invadera Palestina 1948.

Dessa officiella israeliska uppfattningar kom i slutet av 1980-talet att utmanas av en löst sammansatt grupp av israeliska historiker och sociologer, de s.k. "New Historians":

- Den officiella uppfattningen hävdar att Storbritannien försökte förhindra upprättandet av en judisk stat; de nya historikerna menar att de försökte förhindra upprättandet av en palestinsk stat.
- Den officiella uppfattningen hävdar att palestinierna flydde sina hem av egen fri vilja; de nya historikerna menar att flyktingarna skrämdes bort eller fördrevs.
- Den officiella uppfattningen hävdar att maktbalansen var till förmån för araberna; de nya historikerna menar att Israel hade fördelen både vad gäller manskaper och vapen.
- Den officiella uppfattningen hävdar att araberna hade en samordnad plan för att förgöra Israel; de nya historikerna menar att araberna var splittrade.
- Den officiella uppfattningen hävdar att arabisk oförsonlighet förhindrade fred; de nya historikerna menar att Israel i första hand är skyldiga till "återvändsgränderna".

I mitten av juni 1948 fattade Israels regering ett formellt beslut om att inga flyktingar skulle tillåtas återvända. 500 palestinska byar utsattes för militära rensningskampanjer där invånarna fördrevs och mycket av infrastruktur och byggnation totalförstördes. Marken blev i många fall naturreservat eller uppläts som mark för nybyggnation åt kibbutzrörelsen. Listan över palestinska byar som avfolkades 1948 omfattar nästan 700 byar.

I december 1948 röstade FN:s generalförsamling fram resolution 194. Där fastslogs att de palestinska flyktingar som ville återvända till sina hem skulle ha rätt att göra det. De som inte ville återvända skulle erhålla kompensation för egendom som de förlorat på grund av sin flykt. I resolutionen ingick också artiklar om att al-Quds/Jerusalem med omgivningar skulle vara en demilitariserad zon under internationell kontroll. USA, Sverige och andra västländer röstade för denna resolution medan Sovjet och öststaterna röstade emot.

Det finns omkring 7 000 personer födda i Palestina i Sverige i dag. Ännu fler har palestinska rötter. Israel måste kompensera de fördrivna palestinierna för deras egendomsförluster eller låta dem återvända i enlighet med FN-resolution 194. Sverige och Sveriges riksdag måste uppmärksamma al-nakba! Den årliga minnesstunden för det armeniska folkmordet kan stå som förebild.

Jamal El-Haj (-)